

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Süleyman SOYLU tarafından yazılı olarak cevaplanmasını saygılarımla arz ederim. 20.07.2017

Gamze AKKUŞ İLGEZDİ
İstanbul Milletvekili
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyesi

19.07.2017 tarihinde vermiş olduğum soru önergesinde, İstanbul'da hayata geçirilen "iTaksi" uygulamasıyla, yolcuların ses ve görüntülerinin, herhangi bir uyarı yapılmadan, bildirimde bulunmadan, kısacası "**RİZALARI DIŞINDA**" kayıt altına alındığını ve bu yolla Anayasa ve yasalar ile güvence altına alınan özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğini belirtmiştim.

Kişisel Verilerin Korunması Kanununda belirtilen "**istisna hallerine**" açıkça aykırı olan uygulama, bu şekliyle, **dijital bir fişlemedir**.

Öte taraftan, ileride telafisi mümkün olmayacak sonuçlar doğurabilecek bu uygulamanın sadece İstanbul ili ve il genelindeki taksilerle sınırlı kalmayacağı da anlaşılmaktadır.

İçişleri Bakanlığı'nın talimatı doğrultusunda ülke genelindeki bütün valiliklere gönderilen bir genelge ile ticari taksilerle birlikte, dolmuş, minibüs, halk otobüsü ve belediye otobüslerine de kamera bulundurulması zorunluluğu getirileceği bilgisine ulaşılmıştır.

Örneğin, Giresun Valiliği resmi sitesinde yer alan açıklamada "**İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünün 16.02.2017 tarih ve 35662 sayılı yazısı gereği, 'Başta terör olayları olmak üzere, meydana gelen adli olayların araştırılması, delillere ve faillerine ilişkin bilgilere hızla ulaşılmaması ve nihai olarak suçların aydınlatılabilmesi amacıyla şehir içi yolcu taşımacılığında kullanılan taksi, minibüs ve otobüs cinsi taşıtlarda en az 7(yedi) gün süreyle kayıt yapabilen, ön dış ve iç kamera ile kayıt cihazlarının bulundurulması ve aktif halde tutulması'** denilmektedir. (<http://www.giresun.gov.tr/sehir-ici-yolcu-tasiyan-araclara-ic-ve-dis-kamera-takma-zorunlulugu-getirildi>)

Bu açıklamadan da anlaşılmaktadır ki, söz konusu uygulama diğer illerde de hayata geçirilecektir.

Öte yandan Emniyet Genel Müdürlüğünce kamuoyuna yapılan açıklamayla, Mayıs ayı itibarıyla 30 ilde güvenlik kamerası takılması yönünde karar alındığı, geri kalan illerde ise söz konusu uygulamaya geçilmesi yönündeki altyapı çalışmalarının devam ettiği ortaya çıkmıştır.

Geçmişte özel hayatın ve iletişimin ihlal edildiğine yönelik benzer tartışmaların, **Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın** kuruluşunda da yaşandığı halihazırda hafızalarımızdadır.

Savcılık ve mahkeme izni olmaksızın yapılan yasadışı dinlemelerin, fişleme boyutuna ulaştığı, Türkiye'de yüzbinlerce konuşmanın hukuk dışı yollarla kayıt altına alındığı, tahrif edildiği ve kritik davalarda "**sahte tapeler**" olarak iddia makamlarınca kullanıldığı, 15 Temmuz gecesi yaşadığımız hain darbe girişimiyle ortaya çıkmış ve acı bir deneyim olarak siyasi tarihimizdeki yerini almıştır.

16/68

Hal böyleyken, toplu taşıma araçlarında seyahat etmek isteyen yurttaşlarımızın ayırım yapılmaksızın ve savcılık iznine gerek duyulmadan ses ve görüntülerinin kayıt altına alınması anayasal bir suçtur.

Kaldı ki, söz konusu kayıtların savcılık izni olsa dahi ayırım yapılmadan incelenecek olması da başka bir suçun konusudur.

Türkiye’de yaşayan yurttaşlarımızın, kendisini ifade etmekte ve görüşlerini açıklamaya çekindiği böylesi bir dönemde toplu taşıma araçlarında görüntü ve özellikle de ses kaydının alınması tedirgin etmektedir.

Güvenlik gerekçesiyle görüntü alınması bir ölçüde kabul edilebilir bir durum olsa bile, ses kaydının rıza aranmadan kayıt altına alınması kabul edilemez. Bu bağlamda;

1. Güvenlik gerekçesiyle görüntü alınmasının yanında ses kaydı alınmasına neden gerek duyulmuştur?

2. iTaksi uygulamasına geçildiği günden itibaren savcılık kararıyla incelenen kayıt olmuş mudur? İncelenen kayıtlar sonucu yakalanan şüpheli var mıdır?

3. Emniyet Genel Müdür Yardımcısı daha önce yaptığı açıklamada “30 ilde güvenlik kamerası takılması yönünde karar alındığı” bilgisini paylaşmıştır. Bu 30 il hangileridir? Kalan iller için de benzeri bir karar alınmış mıdır?

4. Taksilere kamera ve ses kayıt cihazlarının yerleştirilmesi sadece İstanbul için alınan bir karar mıdır? Diğer illerde de uygulamaya geçilecek midir?

5. Türkiye genelinde kamera ve ses kaydı takılan taksi sayısı kaçtır? Bu taksilerden elde edilen görüntülerin sayısı nedir? Kaç görüntü savcılık kararı gereği incelenmiştir? Bu yolla kaç şüpheli hakkında işlem yapılmıştır?

7. İstanbul’da uygulanan “iTaksi” uygulaması ile elde edilen “Ses ve görüntü kayıtlarının” ne kadar süre ile ve nerede muhafaza edileceği belirsizdir. Söz konusu görüntüler nerede ve kaç gün süreyle muhafaza edilecektir?

8. Kayıt altına alınan ses ve görüntülerin silinmesi işlemi yargıç teminatı altında yapılacak mıdır? Yapılmayacaksa, görüntülerin tamamen imha edilip edilmediğine ilişkin oluşabilecek kaygı ve şüphe nasıl giderilecektir?

9. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı örneğinde olduğu gibi, söz konusu kayıtların yasadışı şekilde elde edilmesi ve kullanılması halinde doğacak zararlar nasıl karşılanacaktır?

10. Kayıtların sadece savcılık takibi ile inceleneceği belirtilmektedir. Bu görüntülerin başka kişiler tarafından kullanılmayacağı nasıl anlaşılabilecektir? Özel hayatın kolaylıkla ihlal edildiği bir dönemde halka garantisi nasıl verilecektir?

11. Taksilere takılacak kamera ve ses kayıt cihazlarının maliyetleri araç sahiplerince mi yoksa bakanlık tarafından mı karşılanacaktır? Bakanlık tarafından karşılanacaksa bu cihazlar hangi firmadan alınacaktır? Cihaz alımı için ihale yapılmış mıdır? Bir adet cihazın fiyatı ne kadardır?

12. Kamera ve ses kayıt cihazlarını sadece taksilerle sınırlı kalmayacağı dolmuş ve otobüslerde de kullanılacağı bilgisi vardır. Toplu taşıma araçları dışında resmi kurum makamlarına, işyerlerine, restaurant, market, kafe, sinema, tiyatro, apartman girişleri hatta evlere de kamera ve ses kayıt cihazları yerleştirmeyi düşünüyor musunuz?